

Rapport

Datum: 26 februari 1999
Rapportnummer: 1999/073

Klacht

Op 24 november 1997 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw A. en de heren Al., O. en I., ingediend door de heer mr. R.G.J. Booij, advocaat te Nieuwegein, met een klacht over een gedraging van het Aanmeldcentrum te Zevenaar. Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de Minister van Justitie, werd een onderzoek ingesteld. Op grond van de namens verzoekers verstrekte gegevens werd de klacht als volgt geformuleerd:

Verzoekers, vier Iraakse asielzoekers, klagen over de wijze waarop zij door medewerkers van het Aanmeldcentrum Zevenaar zijn bejegend toen zij op 30 oktober 1997 hun asielverzoek wilden indienen. Zij klagen er met name over dat:

- hun asielverzoeken niet in behandeling zijn genomen; - hun geen opvang voor de nacht is aangeboden; - zij op een zodanig tijdstip naar het Aanmeldcentrum in Rijsbergen zijn doorverwezen, dat zij Rijsbergen niet meer met het openbaar vervoer konden bereiken.

Achtergrond

zie

Bijlage Onderzoek

In het kader van het onderzoek werd de Staatssecretaris van Justitie verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Tevens werden betrokken ambtenaren in de gelegenheid gesteld op de klacht te reageren. De betrokken ambtenaren maakten van die gelegenheid geen gebruik. Tijdens het onderzoek kregen betrokkenen de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren. Tevens werd de Staatssecretaris van Justitie een aantal specifieke vragen gesteld. Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. Verzoekers en de Staatssecretaris van Justitie deelden mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

Bevindingen

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

A. Feiten

1. Op 30 oktober 1997 om ongeveer 22.15 uur meldden verzoekers, Iraakse musici, zich bij het Aanmeldcentrum van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) van het Ministerie van Justitie te Zevenaar om asiel aan te vragen. Hun asielaanvragen werden niet in

behandeling genomen, maar zij werden voor het aanvragen van asiel doorverwezen naar het Aanmeldcentrum te Rijsbergen. Hun werd geen opvang voor de nacht aangeboden. Om ongeveer 22.30 uur verlieten zij het Aanmeldcentrum te Zevenaar. Medewerkers van het Aanmeldcentrum te Zevenaar stelden hen in het bezit van de volgende routebeschrijving, die tevens in het Arabisch was gesteld:

"Routebeschrijving naar het aanmeldcentrum (AMC) Rijsbergen Tegenover dit aanmeldcentrum (in Zevenaar) is een treinstation, waar elk half uur een trein vertrekt naar Arnhem. Met deze trein reist u naar station Arnhem (eindstation). Dit is een reis van ongeveer 15 minuten. In Arnhem moet u een andere trein nemen, richting Roosendaal. Deze trein vertrekt ook elk half uur. U passeert de stations Nijmegen, Oss, 's-Hertogenbosch en Tilburg. Na ongeveer anderhalf uur moet u uitstappen in Breda. In Breda, bij het NS-station, moet u per bus verder reizen. U neemt bus nr. 115, richting Wernhout (de laatste bus vertrekt om 23.23 uur, zondag om 22.20 uur). U moet uitstappen in Rijsbergen. In Rijsbergen loopt u de weg af richting Etten-Leur. Onderweg staat het aanmeldcentrum (AMC) Rijsbergen met borden aangegeven."

2. Bij faxbericht van 3 november 1997 diende de raadsman van verzoekers een klacht in bij de directie van het Aanmeldcentrum Zevenaar. Hij deelde onder meer het volgende mee:

"Op donderdag 30 oktober jl. nam ik 's middags telefonisch en per fax contact op met de vreemdelingendienst in het A.C. Zevenaar in verband met het voornemen van vier Iraakse personen om in Nederland asiel aan te vragen. Ik had hen die dag gesproken en adviseerde hen zich hiertoe in Zevenaar te melden (eerst na hun vertrek uit mijn kantoor vernam ik van de interne IND-instructie dat Iraakse asielzoekers in het A.C. Rijsbergen worden opgevangen). (...)

Inmiddels vernam ik dat de vier Iraki's zich omstreeks 23.00 uur bij het Centrum hebben gemeld. Ongeveer een half uur later zijn zij met een trein- en bus-routebeschrijving op de trein gezet om naar Rijsbergen te reizen. Mijn cliënten strandden in Tilburg wegens beëindiging van de N.S.-dienstregeling die dag. Door nachtelijke assistentie van een Nederlandse hulpverlenster werd voorkomen dat zij de gehele nacht op straat zouden moeten overnachten. De beslissing van (...) uw Aanmeldcentrum om de mensen op voormeld tijdstip elementaire voorzieningen in de vorm van onderdak te onthouden, maar met name de beslissing om hen op eigen gelegenheid naar Rijsbergen te laten reizen **in de kennelijke wetenschap** dat zij daar die dag/nacht niet meer per openbaar vervoer hadden kunnen arriveren, is schandelijk. Ik verzoek u dit te onderzoeken en naar aanleiding daarvan schriftelijk op mijn klacht te reageren. Daarbij verneem ik ook graag welke maatregelen u naar aanleiding hiervan zult nemen."

3. De Staatssecretaris van Justitie reageerde bij brief van 6 november 1997 als volgt op de klacht:

"Als reactie op uw klacht deel ik u het volgende mee. Zoals u inmiddels bekend is, worden sinds 2 september 1997 de asielverzoeken van Irakezen op het aanmeldcentrum in Rijsbergen in behandeling genomen. Hierover zijn de Korpschefs in het land geïnformeerd,

zodat vreemdelingen die zich in het land melden rechtstreeks naar aanmeldcentrum Rijsbergen worden doorverwezen. Dit geldt ook voor Iraakse asielzoekers, die zich in Zevenaar aanmelden. Zonodig worden zij in het bezit gesteld van een treinkaartje met als bestemming Breda. Is het niet meer mogelijk om Breda die dag met de trein te bereiken dan wordt waar mogelijk onderdak aangeboden voor de nacht. U gaat er in uw faxbericht vanuit dat betrokkenen zich op 30 oktober 1997 omstreeks 23.00 uur hebben aangemeld. Dit is niethet geval. Uw cliënten hebben zich op 30 oktober 1997 om 21.15 uur aangemeld in het aanmeldcentrum te Zevenaar. Bij heen-zending waren zij in staat Breda te bereiken, alwaar zij in de gelegenheid waren een taxi te nemen naar het aanmeldcentrum in Rijsbergen. Dat dit niet gelukt is komt naar mijn mening dan ook geheel voor risico van betrokkenen. Ik ga er gezien het bovenstaande vanuit dat er geen sprake is geweest van het onthouden van elementaire voorzieningen in de kennelijke wetenschap dat deze vier personen aanmeldcentrum Rijsbergen niet zouden kunnen bereiken."

4. De raadsman van verzoekers reageerde bij brief van 13 november 1997 aan de IND als volgt op de brief van de Staatssecretaris van Justitie:

"In uw antwoordbrief d.d. 6 november 1997 stelt u dat mevrouw A. en de drie heren die haar vergezelden zich om 21.15 zouden hebben gemeld in het Aanmeldcentrum. Dit is feitelijk onjuist. Getuigen hebben mij verklaard dat betrokkenen zich op zijn vroegst om 22.15 hebben gemeld. De getuigen constateerden vervolgens dat devier asielzoekers 15 tot 30 minuten later verder het Centrum in werden gelaten. Ik constateer, dat u in uw brief niet aangeeft op welk tijdstip mijn cliënten het Centrum zijn uitgezet respectievelijk wanneer zij dat verlieten. Het ligt echter voor de hand dat dit na 22.15 uur is gebeurd. Op dat moment -zo leert het spoorboekje- zou de reis op het station Tilburg eindigen wegens het einde van de N.S.-dienstregeling. Maar los hiervan zelfs is het verbazingwekkend dat uw dienst blijkbaar meent dat zelfs een marginale reistijd voldoende reden is om asielzoekers naar een ander Aanmeldcentrum te sturen. Niet alleen vormt dit een impliciete weigering de aanvraag te registreren, maar bovendien meent de IND blijkbaar dat van asielzoekers mag worden verwacht dat zij in nachtelijk Nederland de kortste reisroute zullen kunnen volgen, hetgeen blijkbaar dient te prevaleren boven een kortdurende voorziening in het AC Zevenaar in de vorm van een overnachting. Het handelen van de IND is niet aanvaardbaar. Uw reactie op de klacht volstaat evenmin. Ik handhaaf daarom de klacht en zal deze tevens elders deponeren (de Nationale ombudsman, de Staatssecretaris van Justitie) indien er van de zijde van uw dienst niet alsnog een bevredigende reactie komt. Deze zie ik uiterlijk één week na heden van u tegemoet."

5. Bij brief van 21 november 1997 wendden verzoekers zich tot de Nationale ombudsman.

6. Bij brief van 20 november reageerde de Staatssecretaris van Justitie op de brief van 13 november 1997 van de raadsman van verzoekers. Hij deelde onder meer het volgende mee:

"In uw vervolgbrief van 13 november 1997 gaat u er van uit dat mevrouw A. en de drie

heren die haar vergezelden zich niet op 30 oktober 1997 om 21.25 uur hebben gemeld. Getuigen hebben verklaard dat betrokkenen zich op zijn vroegst om 22.15 uur hebben gemeld. Tevens spreekt u uw verbazing uit dat asielzoekers zelfs met een marginale reistijd naar een ander AC kunnen worden gestuurd.

Zoals ik u reeds heb geschreven in mijn brief van 6 november 1997 worden sinds 2 september 1997 asielverzoeken van Iraakezen op het AC te Rijsbergen geregistreerd en in behandeling genomen. Tevens heb ik u laten weten dat Iraakse asielzoekers waar mogelijk onderdak voor de nacht wordt aangeboden. Op dit laatste punt wil ik mij graag verduidelijken. Ingeval Iraakse asielzoekers zich in het AC te Zevenaar aanmelden en zij kunnen nog tijdig het AC te Rijsbergen bereiken, dan worden zij, in het bezit van een treinkaartje, doorgezonden naar Rijsbergen. Voorts is er door mij met betrekking tot uw klacht in uw fax van 3 november 1997 een onderzoek ingesteld. Ik heb niet kunnen vaststellen met welke medewerker van het AC Zevenaar u telefonisch contact heeft gehad. Evenmin is uw faxbericht van 30 oktober 1997 ontvangen. In het onderhavige geval heeft er een afweging van belangen plaatsgevonden, waarbij de hierna te noemen aspecten de doorslag hebben gegeven betrokkenen door te zenden naar AC Rijsbergen. Het ging naar mijn inschatting, om vier gezonde volwassenen, die al enige tijd in Nederland verbleven. Voorts is het van belang dat er in het AC voldoende capaciteit beschikbaar blijft voor asielzoekers die zich laat in de avond melden en dusdanig hulpbehoevend zijn dat aan hen geen onderdak voor de nacht kan worden geweigerd. Bovendien verkeerde ik in de vaste overtuiging dat Breda nog kon worden bereikt; de bijgevoegde dienstregeling spreekt voor zich. Om het reizen naar AC Rijsbergen te vergemakkelijken wordt aan Iraakse asielzoekers een in hun eigen taal geformuleerde routebeschrijving naar AC Rijsbergen meegegeven. Uit interne rapportage blijkt dat betrokkenen tussen 22.15 - 22.30 uur vanuit AC Zevenaar zijn doorgestuurd in de wetenschap dat zij in ieder geval Breda nog konden bereiken. Betrokkenen hadden vanaf Breda een taxi kunnen nemen naar het AC te Rijsbergen. Ik ben het met u eens dat de heen-zending van betrokkenen op een zo laat tijdstip geen schoonheidsprijs verdient. Uw brief is dan ook aanleiding geweest in het door u gestelde grondig te evalueren en te bezien of er andere mogelijkheden voor handen waren. Het spijt mij u te moeten berichten dat er in het onderhavige geval geen aanleiding was betrokkenen een opvangmogelijkheid aan te bieden."

B. Standpunt verzoekers

Het standpunt van verzoekers staat samengevat weergegeven onder **KLACHT**.

Bij het verzoekschrift legde de raadsman een aan hem gerichte brief van 11 november 1997 van een vrouw over die verzoekers in de nacht van 30 op 31 oktober 1997 had bijgestaan. In die brief staat onder meer het volgende:

"Ik vertrok om 19.00 uur. Mijn echtgenoot kan dit verklaren. Ik heb om 19.18 uur benzine getankt op de Utrechtseweg op de hoogte van De Bilt. (...) Om circa 19.30 arriveerde ik bij Tulip Inn. In de hall werd ik opgewacht door een van de musici. Hij liet de overigen op hun kamer berichten dat ik er was en weldra kwamen (verzoekers; N.o.) beneden in de hall. Zij

zagen er zeer triest uit. Daar stonden zij, daar was alle bagage. Of ik me er over kon ontfermen, want ik had zeker intussen wel gehoord hoe ze er voor stonden. Ja, ik had iets begrepen van wat er gaande was. We hebben alles ingeladen, ik probeerde ze een beetje op te monteren, we namen afscheid van een paar vrienden die in het hotel waren en gingen naar mijn huis. Spullen uitgeladen, handbagage meegenomen. Nog wat voor onderweg meegenomen. Niets meer nodig, niets vergeten. Door naar Uithoven om een van de vrienden op te halen die mee zou gaan naar Zevenaar. Daarna bij De Bilt de grote weg op. Aankomst Zevenaar circa 22.00 uur op z'n vroegst nog even zoeken naar het centrum en het moet tussen 22.00 en 22.15 zijn geweest dat wij afscheid namen van onze vier vrienden. Ik wilde wachten omdat het laat was en ik niet wist hoe het systeem werkte. Ik kon op afstand in het ontvangsthokje de vrienden herkennen en op een gegeven moment gingen ze naar binnen. Dat was voor ons het moment om aan te nemen dat ze geaccepteerd zouden zijn. Ik treuzelde nog wat omdat ik me erg veel zorgen maakte. Uiteindelijk ging ik weg. De tijd dat ik wachtte was ongeveer een half uur. Misschien 20 minuten. Minder dan een kwartier kan het niet geweest zijn. Ik reed terug, eerst naar Uithoven, waar ik de vriend bij zijn huis afzette. Het was toen klokslag 12.00 uur pm. We hebben nog even een paar woorden gewisseld en wensten elkaar goedenacht na alle spanningen en wensten onze vrienden in Zevenaar alle goeds. Door naar Huis ter Heide, aankomst moet geweest zijn: 00.30 uur. Ik pakte de krant, in afwachting van de thuiskomst van mijn echtgenoot, die altijd op donderdagavond in Utrecht naar de schaakclub gaat. Om 12.50 uur kwam hij thuis, we spraken nog wat over de gebeurtenissen van die dag en maakten juist aanstalten om te gaan slapen toen de telefoon ging. Een noodkreet van M.: "Adri, we are in Tilburg. Notrain, no bus, no taxi." 1.00 am 31/10/97. "Please, what can we do? Please, tell me quick, my tel.card is finished in one minute". "O.K. Wait in Tilburg station. I will come. Take care."

Aankomst in Tilburg circa 2.15. Om 1.34 heb ik benzine getankt op de rijksweg in Beesd. (...) Bang en verkleumd trof ik de groep aan, buiten voor het geheel afgesloten en verlaten station van Tilburg. Terug. Biscuit en sap en een warme auto gaven weer wat moed. Om circa 3.30 am waren we weer terug in Huis ter Heide. Voor allen een slaapplek gemaakt. Ik heb naar mijn werk een fax gestuurd dat ik door bijzondere omstandigheden een vrije dag nam (31/10). Na een paar uur slapen en ontbijt zijn we naar Rijsbergen vertrokken waar we ongeveer 13.00 aankwamen. F. had een brief met het adres en de reisroute gekregen in Zevenaar. (...) Onderzoek in het spoorboekje geeft aan dat er geen enkele kans was om vanaf 22.46 enige mogelijkheid na 22.15/22.30 om nog in Rijsbergen te komen. Het schema is als volgt:

Vertrek vanuit Zevenaar na 22.30: 22.46 Aankomst Arnhem 23.00 Vertrek Arnhem 23.29 Aankomst Nijmegen 23.41 Vertrek Nijmegen 23.46 Aankomst Tilburg 00.40 einde reis."

C. Standpunt Staatssecretaris van Justitie

1. Bij de opening van het onderzoek werd de Staatssecretaris van Justitie een aantal vragen gesteld. In reactie op de klacht en in antwoord op de gestelde vragen deelde de

Staatssecretaris van Justitie onder meer het volgende mee:

"Vraag 1 (wijze van registratie van asielzoekers die worden doorverwezen naar AC

Rijsbergen) Registratie van asielzoekers die worden doorverwezen vanuit AC Zevenaar naar AC Rijsbergen geschiedt onder verantwoordelijkheid van de IND door de beveiligingsdienst in het centrum. Door de beveiliging wordt op lijsten bijgehouden wanneer Iraakse asielzoekers worden doorgezonden (...). Dit gebeurt zonder vermelding van de naam. Daarnaast vindt er een registratie plaats van de treinkaartjes die worden uitgegeven aan Iraakse asielzoekers (...). Deze registratie vindt plaats met lijsten waarop de naam, de datum en het tijdstip van uitgifte staan vermeld. Treinkaartjes worden alleen dan verstrekt indien de betrokken asielzoekers onvoldoende middelen tot hun beschikking hebben om zelf hun treinreis te bekostigen. Indien geen treinkaartje wordt verstrekt, zoals in het onderhavige geval, werd tot voor kort niet bijgehouden op welk tijdstip iemand werd doorgezonden.

Vraag 2 (reisduur tussen het AC Zevenaar en het dichtstbijzijnde NS station) Het NS station te Zevenaar is gelegen op ten hoogste vijftien minuten loopafstand van het AC Zevenaar. **Inhoud van de klacht** Inzake het eerste onderdeel van de klacht, dat ziet op het niet in behandeling nemen van de asielaanvragen van betrokkenen, deel ik u het volgende mee. Sinds 1 september 1997 worden alle Iraakse asielaanvragen op het AC Rijsbergen in behandeling genomen. (Deze maatregel is in verband met de praktische uitvoering feitelijk eerst op 2 september 1997 ingegaan.) Iraakse asielzoekers die zich in een ander AC melden, worden doorverwezen. Hierover zijn de partners in de keten geïnformeerd bij brief van 20 augustus 1997 (...). Nu gebleken is dat de asielverzoeken van betrokkenen op 31 oktober 1997 in Rijsbergen in behandeling zijn genomen, is dit onderdeel van de klacht ongegrond. Met betrekking tot het tweede en derde onderdeel van de klacht inhoudende dat aan betrokkenen geen opvang is aangeboden en betrokkenen op een zodanig tijdstip zijn heengezonden dat zij Rijsbergen niet meer per openbaar vervoer konden bereiken, kan ik u op basis van de mij verstrekte inlichtingen het volgende meedelen. In het onderhavige geval heeft een afweging van belangen plaats gevonden, waarbij de hierna te noemen aspecten de doorslag hebben gegeven betrokkenen door te zenden naar het AC Rijsbergen. Het ging naar inschatting van de betrokken ambtenaren om vier gezonde volwassenen, die al enige tijd in Nederland verbleven. Betrokkenen voldeden niet aan de criteria voor overnachting in het AC Zevenaar, terwijl het van belang was dat er in het AC Zevenaar voldoende capaciteit beschikbaar zou blijven voor asielzoekers die zich laat in de avond zouden melden en die wel dusdanig hulpbehoevend zouden zijn dat aan hen geen onderdak zou kunnen worden geweigerd (...). Bovendien verkeerden de betrokken ambtenaren in de vaste overtuiging dat Breda nog kon worden bereikt (...). Om het reizen naar AC Rijsbergen te vergemakkelijken wordt aan de Iraakse asielzoekers overigens een in hun eigen taal geformuleerde routebeschrijving meegegeven (zie hiervoor onder A.1.; N.o.). De criteria voor overnachting van Iraakse asielzoekers zoals die destijds golden, waren ingegeven door noodzaak. De doorzendregeling was destijds nog niet overal doorgedrongen en er was sprake van een dermate hoge instroom van Iraakse

asielzoekers die moesten worden doorverwezen naar het AC Rijsbergen, dat er in het AC Zevenaar onvoldoende capaciteit was om hen allen in AC Zevenaar te laten overnachten.

Uit de interne rapportage van de beveiligingsdienst Groep 4 is gebleken dat betrokkenen op de aanmeldingslijst staan van 30 oktober 1997 met een aanmeldingstijd tussen 22.00 en 23.00 uur (...). In de praktijk betekent dit echter niet dat zij zich tussen genoemde tijdstippen hebben aangemeld, maar het houdt in dat zij tussen 22.00 en 23.00 uur zijn doorgezonden naar het AC te Rijsbergen. Dit heeft te maken met de omstandigheid dat er enige tijd was gemoeid met de vaststelling van de nationaliteit van de betrokken asielzoekers. Pas toen was vastgesteld dat het Iraakse asielzoekers betrof en de beveiligingsdienst overleg had gepleegd met een beslismedewerker, zijn betrokkenen op de aanmeldingslijst genoteerd en is besloten tot doorzending. Uit navraag bij de vreemdelingendienst is gebleken dat deze betrokkenen om 22.30 uur heeft doorgestuurd (...). Betrokkenen hebben om 22.45 uur de trein kunnen nemen vanaf station Zevenaar en zijn vervolgens in de trein richting Breda gestapt. Dat de reis naar Rijsbergen in Tilburg is gestrand, zoals zij hebben aangegeven, is betreurenswaardig, maar dit kan de medewerkers van het AC Zevenaar niet worden verweten. Derhalve zijn deze twee onderdelen van de klacht naar mijn oordeel eveneens ongegrond. Ik zie gezien het vorenstaande geen aanleiding om een maatregel te initiëren ten behoeve van verzoekers. Wel is deze klacht aanleiding geweest om de regelingen rondom de doorzending van Iraakse asielzoekers aan te passen. Sinds kort vindt er een registratie plaats van naam, datum en tijdstip, waarop een Iraakse asielzoeker zich in het AC Zevenaar meldt alsmede van het tijdstip waarop hij of zij wordt doorgezonden. Tevens is de overnachtingsregeling aangepast, hetgeen mogelijk is geworden door beperking van de instroom van Iraakse asielzoekers in het AC Zevenaar. Iraakse asielzoekers, die zich na 21.00 uur melden in het AC Zevenaar, kunnen thans in principe in het AC Zevenaar overnachten."

2. Bij de reactie van de Staatssecretaris van Justitie bevond zich een aantal bijlagen.

2.1. Een van de bijlagen is een memo, gedateerd op 2 september 1997. Dit memo luidt als volgt:

"Het **Iraqi-project** is vanochtend gestart. Belangrijk voor jullie is om te weten dat de asielzoeker zich niet voorbij de blauwe deuren bij de receptie mag begeven. Geslapen wordt er alleen in de voorruimte bij de receptie. In principe kan in tegenstelling tot de algemene memo van vanochtend niemand blijven slapen.

Hierop zijn uitzonderingen:

- Ama's die zich na 23.00 melden en geen andere slaappleaats hebben, Ama's die zich voor 23.00 uur melden gaan per taxi naar Rijsbergen; - Vrouwen met kleine kinderen, die Rijsbergen niet meer per openbaar vervoer kunnen bereiken; - Zieken Bij twijfel kun je de afdeling beslis vragen wat er moet gebeuren."

2.3. Tevens bevond zich bij de reactie een afdruk uit de "NSreisplanner". Deze is opgenomen in de bijlage.

2.4. Ook bevond zich bij de overgelegde stukken een rapport dat op 23 maart 1998 was

opgemaakt door de coördinator van de vreemdelingendienst van het Aanmeldcentrum Zevenaar. Daarin staat onder meer het volgende vermeld:

"Op donderdag 30 oktober 1997, omstreeks 22.15 uur, werd door personeel van de bewaking Groep 4 aan het dienstdoende personeel van de Vreemdelingendienst meegedeeld, dat zich 4 Iraakse asielzoekers hadden gemeld. Het verzoek was om conform de instructie deze asielzoekers af te handelen en te verwijzen naar het AC Rijsbergen i.v.m. afspraken over welk AC voor hun asielverzoek verantwoordelijk was. Een medewerker VD, bekend bij rapporteur, heeft aan dit verzoek voldaan. Bij onderzoek is deze medewerker niet van bijzonderheden gebleken, waardoor van de geldende instructie kon worden afgeweken. Door personeel van G4 werd hem medegedeeld, dat er reeds contact was geweest met een Beslismedewerker van de IND, en dat zij ondanks het tijdstip naar Rijsbergen dienden te worden verwezen. Hierna heeft de medewerker VD aan betrokkenen uitgelegd wat de kortste reisroute was naar het AC Rijsbergen, en hen te 22.30 uur het AC doen verlaten."

D. Reactie verzoekers

1. In reactie op hetgeen van de zijde van de Staatssecretaris van Justitie naar voren was gebracht deelde de raadsman van verzoekers nog het volgende mee:

"De Staatsecretaris meent dat een interne werkafpraak (inhoudende dat asielzoekers van een bepaalde nationaliteit zich slechts

op één van de drie aanmeldpunten kunnen melden c.q. dat alleen daar en dan hun asielverzoek in behandeling wordt genomen) een weigering tot inbehandelingneming van een asielaanvraag rechtvaardigt. Dit standpunt acht ik principieel onjuist. De formele regelgeving verplicht asielzoekers zich te melden bij de aanmeldcentra te Rijsbergen of Zevenaar of bij het aanmeldpunt te Schiphol. De aanmeldmogelijkheden zijn dus zeer beperkt, terwijl de regelgeving bovendien strikte eisen stelt aan een "onverwijfde" melding/asielaanvraag en de AWB veel consequenties verbindt aan allerlei andere termijnen die voor betrokkenen later ingaan bij een melding elders). Binnen dit kader is een nadere beperking van de aanmeldingsmogelijkheden verwerpelijk, althans bestuurlijk onzorgvuldig. Ten aanzien van de "afweging van belangen" bij de beslissing om al dan niet onderdak voor de nacht te bieden, heeft een onzorgvuldige weging plaatsgevonden. Noch de gezondheid van betrokkenen, noch de tijd van hun verblijf in Nederland hebben kunnen helpen om het OC Rijsbergen tijdig te bereiken. Ook het argument van capaciteit in Zevenaar overtuigt niet, aangezien (let ook op het tijdstip van aanmelding!) geen bijzondere toestroom van andere asielzoekers werd verwacht of kon worden verwacht. Niet begrijpelijk is de opmerking van de Staatssecretaris, dat betrokkenen niet voldeden "aan de criteria voor overnachting in het AC Zevenaar". De Staatsecretaris dient zich over deze criteria nader uit te laten. Bovendien, mis ik in de reactie gegevens over de vraag of het AC Rijsbergen van de doorzending op de hoogte is gesteld. Al met al kan de stranding in Tilburg wel degelijk aan de IND worden verweten. De tijds marges waren -zoals op dat moment bekend- onmogelijk voor het bereiken van het OC Rijsbergen."

2. De raadsman deed de Nationale ombudsman voorts nog een aan hem gerichte brief toekomen van de vrouw die verzoekers in de nacht van 30 op 31 oktober 1997 had bijgestaan. Daarin staat onder meer het volgende:

"1. De procedure bij het AC is willekeurig en onzorgvuldig als alleen de asielzoekers die een treinkaartje ontvangen geregistreerd worden. Gelukkig, is deze manier van doen inmiddels gewijzigd. Ik hoop dat de wijziging inhoudt dat alle asielzoekers die zich aanmelden worden geregistreerd op naam en met vermelding van de aanmeldtijd en als zij worden doorverwezen met vermelding van het tijdstip van vertrek en met een controle van aankomst. Het gaat immers om mensen. Zij hebben deze controle in beschermende zin hard nodig. Ze zijn hier vreemd en meestal niet voor niets. De 'onterechte' asielzoeker is door deze handelwijze volgbaar om zodoende snel vast

te kunnen stellen of hij/zij onterecht asiel vraagt. De nodige maatregelen kunnen dan ook snel genomen worden, zodat hij/zij niet onbedoeld in Nederland blijft hangen.

2. De bevestiging van het gegeven dat mevrouw A. en haar groep, aangewezen waren op het openbaar vervoer na 22.45, ondersteunt mijn klacht van weleer. De reis was vanaf dat tijdstip gedoemd te mislukken omdat Rijsbergen volgens de dienstregeling van het openbaar vervoer die nacht niet meer per trein/bus te bereiken was. Zoals ik in mijn brief van 11/11/97 aangaf strandde de groep dan ook om 00.40 in Tilburg.

3. Het bijgevoegde memo van 2 september, (...) is niet geheel duidelijk waar het gaat om taxivervoer naar Rijsbergen. Had Zevenaar deze mensen nou per taxi naar Rijsbergen moeten laten vervoeren, ja of nee? In ieder geval lijkt het memo bedoeld om naast het 'slaap/overnachtingsverbod' onmenselijke situaties te voorkomen. Dat is voor de groep van mevrouw A. niet gelukt (...). Wat ik de mensen van het AC Zevenaar kwalijk neem is dat zij deze mensen op pad sturen, volgens een van de regels van het memo wellicht correct: A. c.s. kwamen voor 23.00 uur, maar volgens de geest van het memo niet. Je kunt toch direct weten dat deze mensen niet met het openbaar vervoer op de plaats van bestemming kunnen aankomen. En het was niet verplicht deze mensen weg te sturen. Het memo geeft immers ook aan: 'bij twijfel kun je altijd de afdeling beslis vragen wat er moet gebeuren'. Het is erg nonchalant (en daarom verwijtbaar) als je in zo'n geval als van A. c.s. niet op zijn minst enige twijfel hebt over het al dan niet de nacht insturen van deze mensen, na 22.30 uur. Ik ben het dan ook niet eens met de stelling (...) dat de medewerkers van AC Zevenaar niets kan worden verweten. Bovendien motiveert (de Staatssecretaris van Justitie; N.o.) deze bewering in het geheel niet, hetgeen nu juist van een (hooggeplaatste) ambtenaar van justitie verwacht mag worden. Het feit dat de 'memoregeling' van 2 september is bijgesteld naar: overnachten in Zevenaar mag vanaf 21.00 uur, ondersteunt mijn verwijten. Het valt mij op dat voor de medewerkers van AC Zevenaar zulke normaal menselijke aangelegenheden eerst alsvoorschrift moet worden afgekondigd en dat zij niet uit zich zelf, binnen de regelgeving, een en ander zorgvuldig en adequaat aanpakken. Deze ervaring geeft mij weinig vertrouwen in de asielopvang."

E. Reactie Staatssecretaris van Justitie De Staatssecretaris van Justitie deelde bij brief van 21 oktober 1998 onder meer nog het volgende mee:

"Samengevat spitst het commentaar van de (raadsman; N.o.) verrat in de brief van 3 juli 1998 zich toe op twee punten. Ten eerste zou het aantal plaatsen waar een asielzoeker een asielaanvraag kan indienen onterecht worden ingeperkt, terwijl de regelgeving strikte eisen stelt aan "onverwijld" melding. Daarnaast zou op basis van de destijds geldende criteria voor overnachting een onzorgvuldige belangenafweging er toe hebben geleid dat betrokkenen die avond zijn doorverwezen naar AC Rijsbergen. In reactie op het eerste punt dat de (raadsman; N.o.) aanvoert, wil ik het volgende opmerken. De stijging van de instroom in 1997, waarvan het grootste gedeelte is toe te schrijven aan Iraakse asielzoekers, heeft tot de invoering van een aantal maatregelen geleid. Om de behandeling van Iraakse asielzaken in goede banen te leiden en de asielprocedure en de opvangcapaciteit niet overmatig te belasten is door mij besloten dat met ingang van 2 september 1997 alle asielzoekers die stellen dat zij uit Irak komen en over land Nederland zijn ingereisd, zich dienen aan te melden in het Aanmeldcentrum in Rijsbergen. Degenen die via de luchthaven Schiphol reizen, dienen zich onverkort aan te melden in Aanmeldcentrum Schiphol. Deze werkwijze is kenbaar gemaakt aan de partners in de keten, zoals ook staat vermeld in mijn brief van 6 april 1998. Voorts zijn op 30 september 1997 zowel Vereniging Vluchtelingenwerk Nederland alsmede de Stichting Rechtsbijstand Asiel door mij op de hoogte gebracht van deze maatregelen. Vorenstaande maatregelen zijn op geen enkele wijze bedoeld om de aanmeldmogelijkheden voor vreemdelingen te beperken. De stelling van de (raadsman; N.o.) in zijn brief van 8 juni 1998 dat de formele regelgeving asielzoekers verplicht zich aan te melden bij de aanmeldcentra in Rijsbergen, Zevenaar of in Schiphol, is mijns inziens niet juist. Op grond van artikel 52, lid 3 van het Vreemdelingenbesluit juncto artikel 28 a, lid 1 van het Vreemdelingenvoorschrift juncto bijlage 7 van het Vreemdelingenvoorschrift dienen asielaanvragen te worden ingediend in één van de drie genoemde aanmeldcentra (zie **ACHTERGROND**, onder 1, 2 en 3; N.o.). Dit is echter niet hetzelfde als de (onverwijld) aanmelding van een vreemdeling, bij gebreke waarvan een asielaanvraag op grond van artikel 15 b, lid 1 onder f van de Vreemdelingenwet niet-ontvankelijk kan worden verklaard (zie **ACHTERGROND**, onder 4; N.o.). Daarbij zij nog opgemerkt dat ingevolge de vaste lijn der jurisprudentie een aanvraag die op grond van artikel 15b, lid 1

onder f niet ontvankelijk, desalniettemin inhoudelijk wordt getoetst. De (onverwijld) aanmelding kan in principe bij iedere willekeurige korpschef plaatsvinden, waarna de betreffende asielzoeker zal worden doorverwezen naar één van de aanmeldcentra, om een asielaanvraag in te dienen. Indien de asielzoeker bij het indienen van een asielaanvraag in één van de aanmeldcentra aangeeft dat hij zich eerder bij een bepaalde korpschef heeft aangemeld, en dit op enigerlei wijze kan worden geverifieerd (waarbij wordt gedacht aan treinkaartjes, routebeschrijvingen o.i.d.) zal hem niet worden tegengeworpen dat hij zich niet onverwijld heeft gemeld. Gelet op het bovenstaande acht ik het wél van belang dat de registratie bij de korpschefs van de verschillende politieregio's

op een uniforme wijze wordt geregeld. Het tweede gedeelte van het commentaar is in mijn visie voldoende beantwoord in mijn brief van 6 april jl. waarin ik uitgebreid ben ingegaan op de zaken die de (raadsman; N.o.) in zijn brief van 8 juni 1998 (nogmaals) aanhaalt."

Beoordeling

I. . Met betrekking tot het niet in behandeling nemen van de asielverzoeken in het Aanmeldcentrum Zevenaar

1. Verzoekers klagen over de wijze waarop zij door medewerkers van het Aanmeldcentrum Zevenaar zijn bejegend toen zij op 30 oktober 1997 hun asielverzoek wilden indienen. Zij klagen er in de eerste plaats over dat hun asielverzoeken in het Aanmeldcentrum Zevenaar niet in behandeling zijn genomen.

2. Toen verzoekers zich in de late avond van 30 oktober 1997 bij het Aanmeldcentrum Zevenaar meldden om een asielverzoek in te dienen, werden hun aanvragen niet in behandeling genomen, maar werden zij voor het doen van hun asielverzoeken verwezen naar het Aanmeldcentrum Rijsbergen, waar sinds 2 september 1997 ingevolge een interne werkinstructie van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) van het Ministerie van Justitie alle Iraakse asielverzoeken in behandeling werden genomen.

3. Ingevolge het gestelde in artikel 28a en bijlage 7 van het Voorschrift Vreemdelingen (zie **ACHTERGROND**, onder 2. en 3.) dient een asielzoeker zijn asielaanvraag in te dienen in het Aanmeldcentrum te Zevenaar, Rijsbergen of Schiphol. Dit betekent dat een asielzoeker zijn asielverzoek niet ergens anders mag indienen. Het gestelde in artikel 28a en bijlage 7 beperkt echter niet de bevoegdheid van de Staatssecretaris van Justitie om, in verband met een gewenste werk-

verdeling tussen de verschillende Aanmeldcentra, asielzoekers voor het doen van hun aanvraag naar een ander centrum te verwijzen dan het centrum waar zij zich melden om hun asielaanvraag te doen. Door verzoekers voor het doen van hun asielaanvraag te verwijzen naar het Aanmeldcentrum Rijsbergen hebben de betrokken ambtenaren van het Aanmeldcentrum Zevenaar dan ook niet onjuist gehandeld. In zoverre is de onderzochte gedraging behoorlijk.

II. . Met betrekking tot de klacht dat geen opvang voor de nacht is aangeboden en dat verzoekers op een zodanig tijdstip naar het Aanmeldcentrum Rijsbergen zijn doorverwezen, dat zij Rijsbergen niet meer met het openbaar vervoer konden bereiken.

1. Verzoekers klagen er voorts over dat hun in het Aanmeldcentrum Zevenaar geen opvang voor de nacht is aangeboden, nadat zij zich daar op 30 oktober 1997 om ongeveer 22.15 uur hadden gemeld, maar dat zij op dat tijdstip naar het Aanmeldcentrum Rijsbergen zijn doorverwezen, dat zij diezelfde avond met het openbaar vervoer niet meer konden

bereiken.

2. Om ongeveer 22.30 uur verlieten verzoekers, die in het bezit waren gesteld van een routebeschrijving naar Rijsbergen (zie BEVINDINGEN, onder A.1.), het Aanmeldcentrum Zevenaar. Het is verzoekers, die waren aangewezen op het openbaar vervoer, die avond/nacht niet gelukt het Aanmeldcentrum Rijsbergen te bereiken. Zij strandden die nacht in Tilburg.

3. Volgens de Staatssecretaris van Justitie heeft er in dit geval een belangenafweging plaatsgevonden. Het aspect dat er in het Aanmeldcentrum Zevenaar voldoende capaciteit beschikbaar moest blijven voor asielzoekers die zich laat in de avond zouden melden en dusdanig hulpbehoevend waren dat aan hen geen onderdak voor de nacht zou kunnen worden geweigerd, heeft, zo kan uit de reactie van de Staatssecretaris van Justitie op de klacht worden afgeleid, de doorslag gegeven om verzoekers geen opvang voor de nacht aan te bieden. De Staatssecretaris van Justitie gaf verder aan dat de betrokken medewerkers van het Aanmeldcentrum Zevenaar verzoekers hadden weggestuurd in de overtuiging dat zij Breda nog zouden kunnen bereiken. Vandaar hadden verzoekers dan volgens de Staatssecretaris van Justitie per taxi verder kunnen reizen.

4. De belangenafweging die volgens de Staatssecretaris van Justitie heeft plaatsgevonden, heeft er toe geleid dat verzoekers om ongeveer 22.30 uur het Aanmeldcentrum Zevenaar hebben verlaten. Het is onjuist dat hun toen in Zevenaar geen onderdak voor de nacht is aangeboden. Daartoe is het volgende van belang.

Gelet op het late tijdstip was er geen reden om rekening te houden met de mogelijkheid dat in het Aanmeldcentrum Zevenaar nog grote aantallen asielzoekers zouden aankomen. Voorts stond in de aan verzoekers meegegeven routebeschrijving vermeld dat vanaf Breda per bus verder moest worden gereisd (zie BEVINDINGEN, onder A.1.), terwijl niet is gesteld of anderszins gebleken dat verzoekers is meegedeeld dat zij vanaf Breda per taxi zouden moeten reizen. Verder is het opmerkelijk dat de betrokken medewerkers blijkbaar geen rekening hebben gehouden met de mogelijkheid dat verzoekers die, in een voor hen onbekend land, een aantal malen moesten overstappen, op enig moment door vertraging een aansluiting zouden kunnen missen, waardoor zij zelfs Breda niet meer zouden halen. Met hun beslissing om verzoekers geen opvang voor de nacht aan te bieden, hebben de betrokken medewerkers van het Aanmeldcentrum Zevenaar zich onvoldoende in de situatie van verzoekers ingeleefd, en onvoldoende met hun belangen rekening gehouden.

5. In zoverre is de onderzochte gedraging niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het Aanmeldcentrum te Zevenaar, die wordt aangemerkt als een gedraging van de Minister van Justitie, is niet gegrond wat betreft de verwijzing naar het Aanmeldcentrum Rijsbergen voor het indienen van de asielverzoeken en gegrond wat betreft het niet aanbieden van opvang voor de nacht en het tijdstip van verwijzing naar het Aanmeldcentrum Rijsbergen. Met instemming is er kennis van

genomen dat intussen (Iraakse) asielzoekers die zich na 21.00 uur melden in beginsel in het Aanmeldcentrum Zevenaar kunnen overnachten **BIJLAGE ACHTERGROND**

1. Artikel 52, eerste, tweede en derde lid van het Vreemdelingenbesluit:

"1. Een aanvraag om toelating (...) wordt gedaan door het indienen van een ingevuld en door de vreemdeling of diens wettelijke vertegenwoordiger ondertekend formulier (...)

2. De aanvraag wordt ingediend bij de korpschef van de gemeente waar de vreemdeling woon- of verblijfplaats heeft.

3. In afwijking van het tweede lid wordt een aanvraag om toelating als vluchteling ingediend bij Onze Minister. Een zodanige aanvraag wordt door de vreemdeling in persoon ingediend op een bij regeling van Onze Minister aangewezen plaats."

2. Artikel 28a, eerste lid, van het Voorschrift Vreemdelingen:

"1. De plaatsen waar krachtens artikel 52, derde lid, van het Vreemdelingenbesluit een aanvraag om toelating als vluchteling kan worden ingediend, worden aangewezen overeenkomstig bijlage 7 van deze Regeling."

3. Bijlage 7 van het Voorschrift Vreemdelingen:

"Een aanvraag om toelating als vluchteling dient ingevolge artikel 28a van deze Regeling ingediend te worden in het Aanmeldcentrum te Rijsbergen of het Aanmeldcentrum te Zevenaar. Indien de vreemdeling zich toegang tot Nederland verschaft via een doorlaatpost, wordt de aanvraag om toelating ingediend in het Aanmeldcentrum op de Luchthaven Schiphol."

4. Artikel 15b van de Vreemdelingenwet:

"1. Een aanvraag om toelating als vluchteling wordt niet ingewilligd wegens de niet-ontvankelijkheid ervan indien:

(...) f. de vreemdeling niet beschikt over een voor toegang tot Nederland vereist document voor grensoverschrijding, tenzij hij zich onverwijld onder opgave van de plaats waar of waarlangs hij Nederland is binnengekomen heeft vervoegd bij een ambtenaar, belast met de grensbewaking of het toezicht op vreemdelingen, en zich daar erop heeft beroepen, gegronde reden voor vervolging in de zin van artikel 15 te vrezen."